

Fahira Fejzić-Čengić

**HOMAGE ZA FRA PETRA ANĐELOVIĆA,
NEGDAŠNJEG PROVINCIJALA BOSNE SREBRENE**

**HOMAGE TO FRIAR PETAR ANĐELOVIĆ,
THE FORMER PROVINCIAL OF BOSNA SREBRENA**

Kad istekne tvoje vrijeme, istekao ti je život

Srela sam ga, sad već možemo reći davne, ili gotovo davne 1991. ili 1992. godine, zavisi kako gledamo na 'davnost'. Iz ptičije perspektive zrelosti, ili iz žablje perspektive djetinjstva. Naravno, ovdje u Sarajevu, u sjedištu neke vrste rezidencije franjevačkog provincijala, u ugodnom ambijentu nedaleko od Višnjika, kao novinar. S poželjnom dozom uzbuđenja koje sam godinama nje govala, za razliku od nekih drugih koji o uzbuđenju ili ne govore, odbijaju ga, ili nas uvjeravaju kako ono (kod njih) uopće ne postoji. Za mene je prisustvo uzbuđenja potvrda odgovornosti, ona snaga koja mi je trebala da se u životu ne zaboravim, previše ne opustim, ili *nedaobog* u rutinu-traku ne pretvorim. Uzbuđenje pred radni zadatak predstavljalo je želju da rezultat ispadne po najboljemu, i da se i sagovornik i ja, poslije, čak i godinama poslije, osjećamo dobro.

Bijaše tako i tada. U „Muslimanskom glasu“ trebao je „Riječ imati“, tako se zvala i sama rubrika, i time bio ispunjen njen sadržaj, **fra Petar Anđelović**. I tako smo se trebali sresti, profesionalno i osobno, jer zapravo i nema profesionalnog susreta s drugim čovjekom, kao sagovornikom, ako to nije istovremeno i osobni susret. A ta dimenzija osobnoga, međuljudskog, intrakomunikacijskoga i interkomunikacijskog istovremeno je uvijek više od zanata, više od profesije i više od rečenog-objavljenog, iz vrlo jednostavnog razloga, naime ne postoji ništa u *humanoj komunikaciji* (pa dakle ne onaj što se odvija između mašine i mašine ili između mašine i čovjeka) što ne sadržava i verbalni i neverbalni talog, iskazano

i oko-iskazano, van-iskazano, do-iskazano. Nikada s čovjekom ne sabesjedimo ako se pored konkretne besjede ne natalože i one *izvanbesjedne dimenzije* komuniciranja kao susretanja drugačijeg i lijepog. Kao druženja, kao empatije, kao dopadanja, kao učitavanja i raščitavanja, kao dočitavanja, dodavanja i oduzimanja...

Fra Petar Anđelović, čovjek krupnih, prodornih očiju, sadržajnog pogleda i lijepe erudicije, držanja kao kod filmskih zahtjeva, čovjek dobrog komunicirajućeg koda, spada u sami vrh osobnosti s kojima sam se u bogatoj profesionalnoj karijeri imala prilike susresti, i kojega neću zaboraviti. Hem je imao šta, hem je znao kazati kako; reći, govoriti i posebice iz-govor-iti golemo osobno proživljeno *iskustveno polje* koje je sa svojih semberijskih ravšina dobio do ovih podnobjelašničkih, podnotrebevičkih i podnojahorinskih kotlina na način koji je bio neponovljiv. Kao da ga sad gledam, kao da i ovog časa slušam glas i pogled u suglasju, moćne a tako obične rečenice da nam je Bosna domovina preča od svega i da nam je suživot kao krv u žilama nadat. (Nakon stotina bezuspješnih pokušaja, homo sapiens i čovjek-istraživač nije nikada uspio sintetički napraviti vještačku krv.)

Onako kako sam poslije riječ *k'smet* poimala, kad sam je koju godinu kasnije u njevoj dnevno-pragmatskoj upotrebi trebala suziti od svih njenih filozofskih i etimoloških značenjskih višeslojevlja, i dokučiti, bivajući svjesna da nije riječ samo ono što se leksemski iz-govori i iz usta u datom momentu izbaci.

Doista nije. Takva je to bila riječ, takav govor i manir pri govoru, da evo još pamtim, ne zaboravljam, i neće biti moguće zaboraviti, mislim kao *muslim* (predata prirodnim božanskim zakonima) i kao *mu'min* (uvjerena u idealnost božanskoga zakona) i kao čovjek-žena-*praška*, kao sporedna tačkica u beskrajnom a ritmičnom treptaju između Nebesa i Zemlje i kao konkrekcija što se do Bosne Ponosne i Bosne Srebrene posrebrene i pozlaćene nadadoh... I dalje pamteći da bijaše jedan gord i stamen Petar, Petar - stijena i Petar na Stijeni Bosanskoj, lagahan kao *melek* (anđeo) i brojni drugi sami anđel-ovići poredani u dobru i slozi. Franjevačko poslanje koje se zajedno sa velikim ambicijama, koprenama i tajnama, sa otkucanjima kudret-sahata odmata i zamata sveudilj oko nas *bosanskih šarafčića* trajanja, znam pouzdano da ima velike ambicije i želje

još da ispuni. Dok je vijeka i svijeta da brine za Bosnu Srebrnu kao svoj skut. I čine to svaki od njih kako ko već umije i zna, ali mi se čini da je osobni osobiti stil fra Petra bivao nešto neponovljivo.

Melje ovaj život. Meljava jedna svakome od nas prijeti da nas rasturi i smota u paramparčad i nesjećanje, u dnevnost koja grabi divlje poene i racionalne diskurse, a nas pretvori u prepametne koristoljupce i pragmate dok nas u šablon ne ugura i smaže. Tako i toga dana, ja ne stigoh na komemoraciju velikom čovjeku, kojemu barem ovaj *homage*, ovaj skromni epitaf poželjeh ispisati. Da mu se bar na ovaj način odužim, makar me možda ni upamtio nije (ma kako nije, ta on je sve dobro ovoga svijeta stigao popamtiti sigurna sam...) i da mu, kako moj *vjerski credo* nalaže samilost i Božju naklonost zaželim, tiha *dova*-zamolnica, milosnica da mi se iz dubine duše raskrili, jer se sve dobre riječi, sve iskrene riječi, sve veličanstvene pobožne dove u Dobru Stranu Trajanja Stapaju. Neka ti se Gospodar Veličanstveni smiluje!

Zlo je mimo nas ovakvih!

P.S.

Ovdje u *post scriptumu*, gdje se i ne mora zaviriti, okrenuti naša pažnja, pažljivo spuštam dva odlomka, dvaju različitih prijatelja Bosne i *različitih vidara* njenih, iz različitih vremenskih okvira, ali oba autentično njena. Jedan je svoj glas objavio 1920., drugi 2007. Oba bijahu ili su fascinirana franjevcima!

*...Tako noću, dok sve spava, u brojanju pustih sati gluvog doba **bdi razlika koja deli ove pospale ljude** koji se budni raduju i žaloste, goste i poste prema četiri razna, među sobom zavađena kalendara, i sve svoje želje i molitve šalju jednom nebu na četiri razna crkvena jezika. A ta razlika je nekad vidljivo i otvoreno, nekad nevidljivo i podmuklo, uvek slična mržnji, često potpuno istovetna s njom.*

(Ivo Andrić, 1920.)

*...vidio sam i iskusio svijet jedinstva. Uprkos tome, priznajem da nisam otkrio zašto je dobro ako se svi ravnamo prema jednom kalendaru i ujedinito se u jednom zajedničkom osjećanju vremena... Kad istekne tvoje vrijeme, istekao ti je život; tvoj stvarni život je samo ono čime si ispunio svoje vrijeme i dao mu oblik, doveo ga do vidljivosti. /.../ Sve se u vrtu ili šumi razlikuje i odvaja od svega drugoga, svaki se dio odvaja od svih drugih dijelova i **razlike od njih čuva kao vlastiti opstanak**, sve se šareni i dreči, sve se svađa sa svim i brani svoju izdvojenost. /.../ A u pustinji je sve uređeno, lijepo i jedinstveno, sva su zrna pijeska prihvatila jednu boju i jednu formu...sa svemu nadređenim principom jedinstva. Sa smrću naime.*

(Dževad Karahasan, 2007.)